

Esther Lubi Bernstein is geboren op 16 maart 1926 in München, Duitsland. Ze was de dochter van Hugo Chaskel Bernstein (1903-1994) en Laura Ehrenhaus (1903-1999). Haar ouders trouwden op 26 maart 1925 in München. Ze had een zus Ruth Mirjam (13 augustus 1931).

Het gezin Bernstein vluchtte na de Kristalnacht in 1939 uit München. Via Dongen kwamen ze in Tilburg terecht, waar ze een huis huurden aan de Oisterwijksebaan. In die tijd woonden er verschillende Joodse gezinnen in de straat, voornamelijk Duitse vluchtelingen. Hun vader werkte als bedrijfsleider in een schoenfabriek in Dongen. Ruth en Esther waren lid bij de afdeling Tilburg van het NPG. Hier waren meer Duitse vluchtelingen actief, zoals Helga Deen, Gerda Nothmann en Joan Anna Meijer Udewald. Ruth was kabouter en Esther was padvindster. De beide zussen gingen naar school in Tilburg. In 1941 moesten ze, net als alle Joodse leerlingen, van school af. Er kwam toen een Joods klasje in de Sint-Antoniussstraat, waar in ieder geval Ruth naar toe ging.

Als medewerker van de Tilburgse afdeling van de Joodse Raad had vader Hugo een voorlopige vrijstelling van deportatie. Eind april 1943 woonde het gezin nog gewoon in hun eigen huis. Maar kort daarna werden de 'Sperrren' ingevoerd. Vader Bernstein vertrok naar Amsterdam en dook daar onder. Hij sloot zich aan bij het verzet. Moeder werd met haar twee dochters opgenomen in het gezin Bezems aan de Korte Schijfstraat in Tilburg. Vader Bezems was het hoofd van de Openbare school. Het onderduikadres beviel niet goed en er werd geregeld dat moeder, Esther en Ruth Bernstein konden onderduiken in het huis van Jan en Miet de Beer-van de Gevel op Nijverstraat 40. Het gezin had drie kinderen en ontving de onderduikers hartelijk. Op dit adres beleefden ze in oktober 1944 de bevrijding van Tilburg.

Hun vader werd in Amsterdam gearresteerd en belandde in maart 1944 in concentratiekamp Auschwitz. Hij overleefde het kamp en de Dodenmarsen van januari-februari 1945, maar verloor wel zijn rechterhand. In juni 1945 werd hij herenigd met zijn gezin in Nederland. In 2005 geeft Ruth een interview in het kader van *USC Shoah Foundation's Visual History Archive*. Hierin vertelde ze dat ze direct na de oorlog met haar zus als padvindster actief was in de hulpverlening. Voor de oorlog was ze kabouter, maar in 1944 had ze de leeftijd van padvindster en ze trok een uniform van haar zus (of van iemand anders aan). Sommige Britse soldaten droegen een Franse lelie (het internationale Scoutingsymbool) op hun revers en als je je bij hen als scout bekend maakten, dan brachten ze je in contact met het hoofdkwartier. Er was veel behoefte aan ondersteuning en zowel Esther als Ruth gingen aan de slag.

Het gezin woonde nog een tijdje in Tilburg, voordat ze naar Amsterdam verhuisden. De nonnen op een katholieke school hielpen om de gemiste jaren op school in te halen. Esther emigreerde naar de Verenigde Staten. Ruth ging studeren in Leiden en Amsterdam en

studeerde af in de chemie en medische technologie. In 1956 werd ze door de Johns Hopkins University uitgenodigd en later ging ze wonen bij haar zus in Chicago, waar ze ging werken in een onderzoekslaboratorium aan de University of Chicago. Esther trouwde met dhr. Lang en overleed in 2020.

Op 28 mei 2023 werden struikelstenen gelegd voor de leden van het gezin Bernstein-Ehrenhaus voor hun voormalige woning aan de Oisterwijksebaan 143.

Meer informatie

[Registratie Hugo Chaskel Bernstein \(uit de periode 1945-1952\) » Open Archieven](#)

[Muiderberg - Hoogduits-Joodse Begraafplaats - Hugo-Chaskel-B](#)

[Struikelstenen voor de familie Bernstein | Stadsmuseum Tilburg](#)

[Struikelstenen - Tilburg Oisterwijksebaan - Familie Bernstein - TilburgWijzer](#)

[Lijst van Stolpersteine in Tilburg - Wikipedia](#)

[Indexen](#)

[\[CLI Part 30\] 132569990 Esther Barnstein - Dokumente - Talk in the Forum of the Arolsen Archives](#)

[Holocaust Survivors and Victims Database -- Esther-Lubi BERNSTEIN](#)

[Holocaust Survivors and Victims Database -- Ruth Birndorf](#)

[Holocaust Survivor Ruth Birndorf | USC Shoah Foundation](#)

Pasfoto foto ong 1947 - USC Shoah Foundation Institute

Klassiefoto 1941 Tilburg - USC Shoah Foundation Institute

Boek Oorlog Onderweg, Tilburg in de Tweede Wereldoorlog, Piet Mooren, 1994.

[Holocaust Survivor Talk: Ruth Birndorf - YouTube](#)

[indestructible-spirit-book.pdf](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.